

70 Βρήμα
ΑΝΑΖΗ ΕΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
№ 5866/5-7-1964
66/12

Ἡ μνήμη τοῦ Νίκου Καζαντζάκη

• ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΧΑΝΙΑ, 4 Ἰουλίου. Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας. — Μετά τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου Ἡρακλείου, οἱ ντόπιοι καὶ ξένοι περιηγηταὶ θεωροῦν καθῆκον νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ τὸ ἱστορικὸ μουσεῖο τῆς ΕΚΙΜ—Ἐταιρίας Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν—ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῆ καὶ ταξινομηθῆ πλείστοι μεσαιωνικοὶ καὶ βυζαντινοὶ βιβλιοθηκοφύλακες ἀξίας, καθὼς καὶ ἱστορικὰ κειμήλια πάσης ἐποχῆς.

• Ἰδιαιτέρω ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, διάφορα γλυπτά ἐνετικῆς ἐποχῆς, πού ἦταν ἐγκατεστημένα σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου, κρήνες μαρμαρίνες, ὑπερῶρα ἀρχοντικὰ σπιτιῶν, πύλωνες κλπ. Ἐπίσης, κιονόκρανα ἀπὸ παλιὲς χριστιανικῆς ἐκκλησίας τῆς βυζαντινῆς περιόδου, ἀγιογραφίες, Εὐαγγέλια, δισκοπότηρα, ποιμαντορικὲς ράβδοι, ψαλτήρια, ἱερὰ ἄμφια χρυσοκέντητα τέχνης μὲ πλούσια φαντασία σὲ σχέδια ἀδαμαντοποικίλων σταυροῦ κ.ά. Σ' ἓνα μεγάλο δωμάτιο τὸ ἄνω ὀρόφου, ἔχουν ἀναρραστήσει μὲ κάθε μικρολεπτομερεια τὸ ἐσωτερικὸ χωριῶτικο κρητικὸ σπιτιοῦ, μὲ τὸ τζάκι του, τὸ κρεβάτι, τὸν ἀργαλειό, καὶ τὰ οἰκιακὰ σκεύη, πού τὸ περιεργάζονται μὲ ζήτρο ἐνδιαφέρον τόσο οἱ δικοὶ μας, ὅσο καὶ οἱ ξένοι ἐπισκέπτες τοῦ μουσείου. Μιά ἄλλη αἴθουσα τοῦ ἄνω ὀρόφου, εἶναι ἀφιερωμένη στὰ κρητικὰ ὑφαντὰ καὶ κεντήματα καὶ στὶς κρητικὰ φορεσιές.

• Ἀληθινὸ προσκύημα γίνεται στὴν αἴθουσα Νίκου Καζαντζάκη, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῆ, μ' εὐλαδικὴ ἐπιμέλεια καὶ στοργή, ὅλα τὰ κειμήλια τοῦ μεγάλου Κρητῆ συγγραφέως, πού τὸ ἔχει δωρήσει ὁ ἴδιος μὲ διαθήκην του στὴν ΕΚΙΜ.

• Φωτοτυπία τῆς ἰδιοχείρης αὐτῆς διαθήκης τοῦ Καζαντζάκη, πού ἔχει γραφῆ στὴν πόλιν Ἀντιβὲς τῆς Γαλλίας, στίς 12 Ἀπριλίου 1956, δρῖσκειται στὴν εἰσοδὸ τῆς αἴθουσας Καζαντζάκη, ὅπου διαβάει ὁ ἐπισκέπτης: «Ἀφίνω ὅλη τὴν κινήτῃ καὶ ἀκίνητῃ περιουσία μου, καὶ ἅπαντα τὰ δικαιώματά μου, ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων μου, τῶσον ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ εἰς ἀλλοδαπήν, εἰς τὴν σύζυγόν μου Ἐλένην, τὸ γένος Κ. Σαμίου. Ἡ σύζυγός μου θὰ εἶναι ἐλευθέρῃ νὰ διαχειρίζεται κατὰ βούλησιν τὰ ἄνω περιουσιακὰ μου στοιχεῖα, διαπραγματευομένη τὰς ἐκδόσεις, μεταφράσεις καὶ διασκευάς, μὲ ἐκδότας, Cineastes κλπ. Παραγγέλλω ὅμως εἰς αὐτὴν ὅπως μεριμνήσῃ νὰ περιέλθουν τὰ βιβλία μου, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελε κρίνει, προσωπικὰ μου ἐνθύμια, χειρόγραφα, τὸ χρυσὸ μου δοχτυλίδι, τὸ Stylo μου, Bibelets κλπ. εἰς τὸ ἐνδεχομένως ἰδρυθῆσάμενον εἰς Ἡράκλειον Κρήτης, καὶ εἰ δυνατόν, ἐντός τῆς πατρικῆς

μου οἰκίας «Σπίτι Νίκου Καζαντζάκη», κολωπιζούσα καὶ προικοδοτοῦσα τοῦτο. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς σύζυγόν μου, ἡ ἐναπομένουσα περιουσία μου, νὰ περιέρχεται εἰς τοὺς φυσικοὺς μου κληρονόμους». Πλάι στὴν ἰδιοχείρη διαθήκην, πού εἶναι γραμμένη σὲ ὑποφερτὴ καθαρῆν ὄψιν, δρῖσκειται καὶ ὁ ἰδιογράφος κωδικέλλος τοῦ Καζαντζάκη, γραμμένος σὲ γνήσια δημοτικὴ, πού λέγει τὰ ἑξῆς: «Ὅπως ἔχομε συνεννοηθῆ μὲ τὴν ΕΚΙΜ, θὰ ἰδρυθῆ μιά καινούργια αἴθουσα, στὸ μέγαρον τῆς Ἐταιρίας, ὅπου θὰ μεταφερθῆ τὸ γραφεῖο μου, ὅπως δρῖσκειται στὴν Ἀντιβὲς. Θὰ μεταφερθοῦν στὴν αἴθουσα αὕτῃ, τὸ τραπέζι πού γράφω, καὶ ὅλα τὰ ἐπιλοπτα ἐπιπλα, καθὼς καὶ τὰ βιβλία μου, ὅλα, τὰ χειρόγραφα, ἡ ἀλληλογραφία μου, τὰ ταμπλά, τὸ παλιὸ μου στυλό, πού ἔγραφα σαράντα χρόνια τὸ ἔργον μου, ἡ ἀσημένια μου ζώνη τὸ χρυσὸ μου δοχτυλίδι καὶ ὅλα ὅσα θὰ ἔγκρινῃ ἡ γυναίκα μου». Ὁ κωδικέλλος ἔχει ἡμερομηνία 3 Ἰουνίου 1957.

• Ἡ μεταφορὰ τοῦ γραφείου καὶ ἡ ἐγκατάστασις του στὴ μουσειακὴ αἴθουσα τῆς ΕΚΙΜ, ἔγινε μὲ ἰδιαίτερη φροντίδα, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ διαθέτη. Ὁ ἐπισκέπτης δέλεπει τώρα τὸ μαῦρον γραφεῖο τοῦ συγγραφέως τοῦ Καπετᾶν Μιχαῆλ, τὸ καθίσμα του, μὲ τὸ μπαστούνι του στὸ πλάι, τὰ βιβλία του στὸ ράφια, καὶ τὰ διάφορα ταμπλά. Πάνω στὸ γραφεῖο δρῖσκονται μιά Ὀδύσεια στὸ γνωστὸ μνημειώδες σχῆμα, ἓνα γιγαντιαῖον κοχύλι καὶ μερικὰ μπιμπιά. Ἀπέναντι ἀπὸ τὸ γραφεῖο, εἶναι ἐκτεθειμένα ὅλα τὰ συγγράμματα τοῦ Καζαντζάκη, σὲ ὅλες τὶς γλώσσας πού εἶναι μεταφρασμένα. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ, ἐξωριστῆ θέσιν κατέχουν οἱ μεταφράσεις τοῦ Ἀλέξη Ζορμπά, σὲ διάφορες γλώσσας, πού ὑπερβαίνουν τὶς εἰκοσι!

• Σὲ δύο διτρίνες ἐξ ἄλλου, δρῖσκονται τὰ χειρόγραφα τῶν ἔργων τοῦ Καζαντζάκη καθὼς καὶ τὰ προσωπικὰ του κειμήλια. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ, εἶναι τὰ χειρόγραφα τοῦ «Ὁ Χριστὸς ξανασταυρώνεται», τὸ δράμα «Χριστὸς» ὁ πολυκράτος «Τελευταῖος πειρασμός», κί' ἓνα ἀνέκδοτον νεανικὸ ἔργον, μὲ τὸν τίτλον «Συμπόσιον». Ἀπὸ τὰ προσωπικὰ ἐνθύμια τοῦ Καζαντζάκη δέλεπει κανεὶς τὸ χρυσὸ του δοχτυλίδι, τὸ στυλό του κλπ.

• Μπαίνοντας ὁ ἐπισκέπτης στὴν αἴθουσα Καζαντζάκη, καθλώνεται κυριολεκτικὰ, ἐσχώντας νὰ βῆ. Ὅταν εἴδῃ ἡ ὄρα νὰ κλεισθῆ τὸ μουσεῖον, οἱ φύλακες εἰδοποιοῦν εὐὸ καὶ τρεῖς φορές τὸν κόσμο, ὅτι πέρασε ἡ ὄρα.

Θ. ΑΜΟΥΤΖΟΠΟΥΛΟΣ